

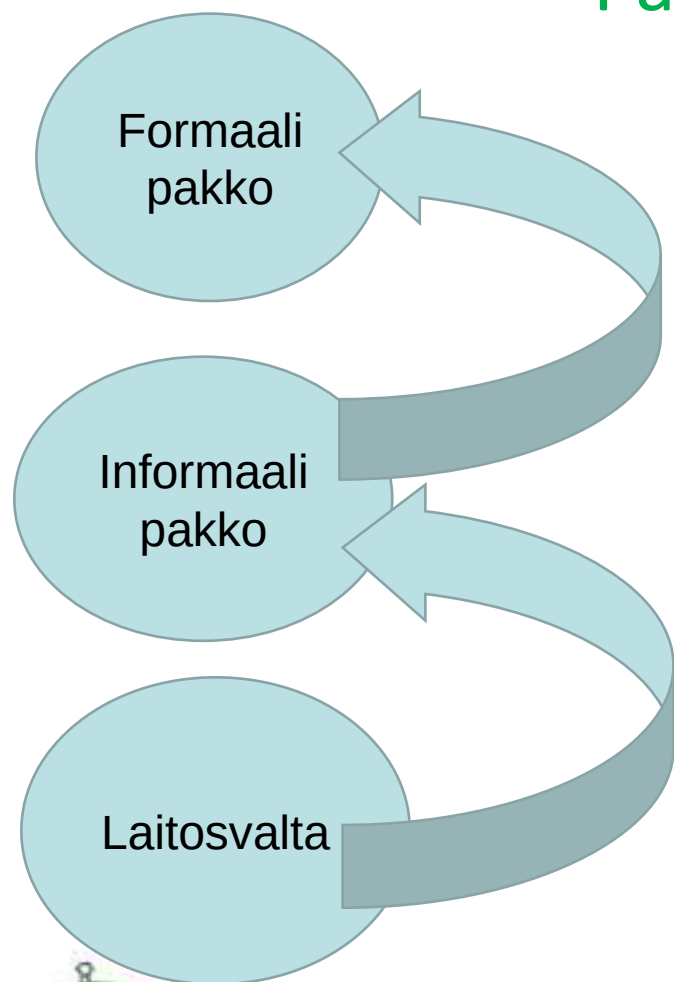

Näkökulmia pakon käyttöön vaikeasti oireilevan nuoren hoidossa

Yhteisvoimin pakkoa vähentämään
- Valtakunnalliset verkostopäivät 2023

Katja Lumén, sh AMK, TtM
Osastonhoitaja, NEVA-osasto
Laatupäällikkö
Niuvanniemen sairaala

Pakon määrittelyä

Formaali pakko – Mielenterveyslaki

22 a § Perusoikeuksien rajoitusten yleiset edellytykset
Ihmisarvo, turvallisuusnäkökulma, potilaskohtaisuus

22 b § Psykkisen sairauden hoito
Hoidettava yhteisymmärryksessä

22 e § Erityiset rajoitukset
Eristäminen, kiinnipitäminen, sitominen
ei kiinnipitoja

22 f § Erityisten rajoitusten kesto ym.
Lopetettava pikimmiten

Mielenterveyslaki

22 g § Omaisuuden haltuunotto
Kielletyt ja vaaralliset aineet ja esineet

22 h § Lähetyksen tarkastaminen
Perusteltu syy, kaksi tarkastajaa

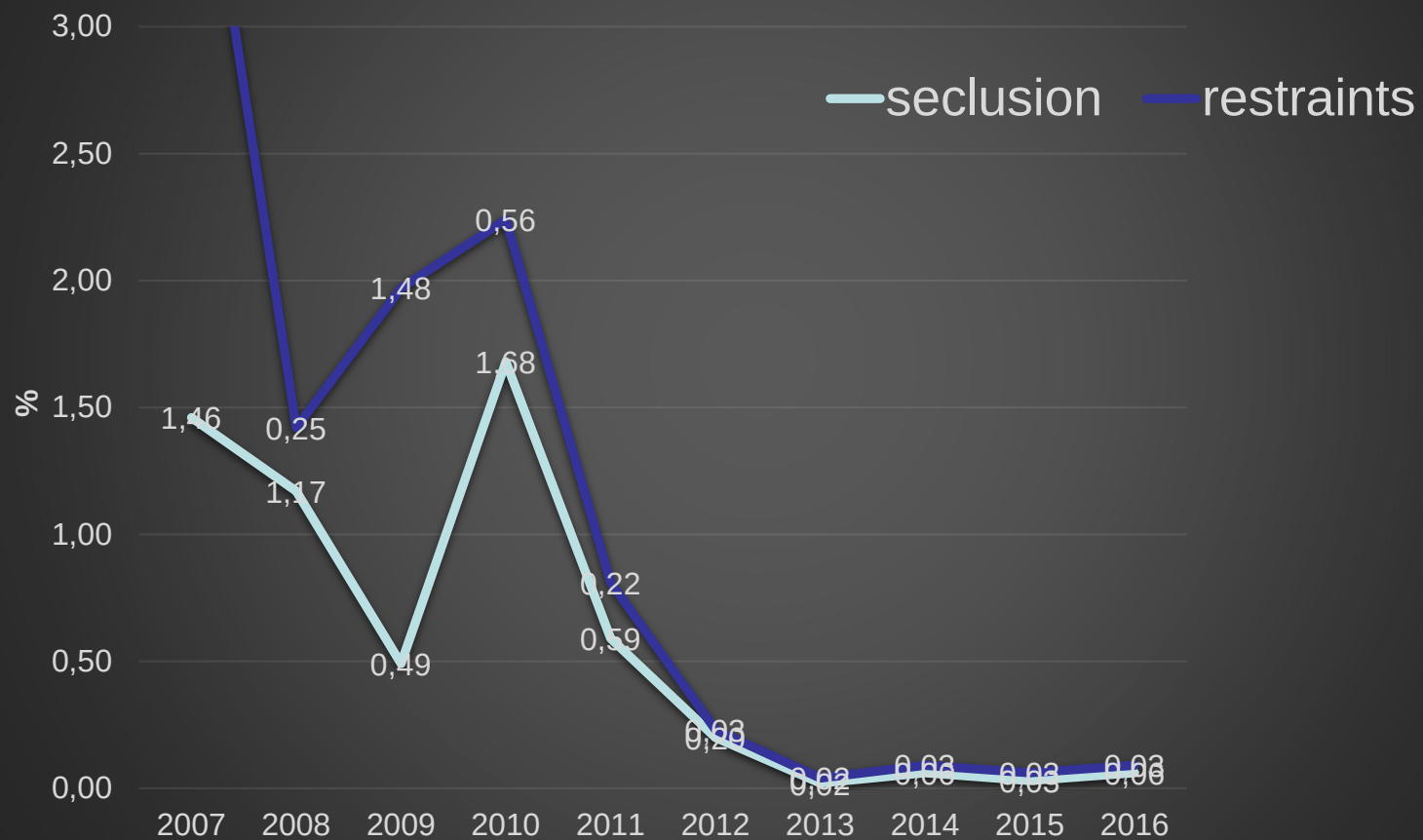
22 i § Henkilön tarkastus ja katsastus
Lähes kuten edellä, ammattirajaus

22 j § Yhteydenpidon rajoittaminen
Vakava haitta, yksilöity kirjallinen päätös, 30 pv

NIUVANNIEMEN SAIRAALA

Eristäminen ja sitominen % / hoitopäivät 2007-2016

Eristäminen ja sitominen % / hoitopäivät 2017–2022

Hoidon haasteita

Vaikeahoitoisuus on osa tulosyytä
vaarallisuus itselle / muille

Aiemmat huonot kokemukset taustalla
"vaikea tykätä", pakkokokemukset

Itsesäätelyn ongelmat
kehitystaso, ikätaso

Diagnoosiin liittyvät ongelmat
positiiviset oireet, kognitio ym.

Pakon vähentämisen tausta

- 6 Core Strategies (myös Safewards)
- Pakkotoimien vähentämisen työryhmä
- Minun elämäni
- Toimintakulttuuri
 - keskustelu ja kehittäminen
- Työnohjaus toimintakulttuurin tukena

Kuusi ydinstrategiaa

Laitosvallan vähentäminen

1. Muutosjohtajuus

Esim. Laitosvalta keskustelussa

2. Tieto ohjaa käytäntöä

Esim. Seurantatiedot

3. Työvoiman kehittyminen

Esim. Tunteensäätelytaito-opetus

4. Ennaltaehkäisytyökalujen käyttö

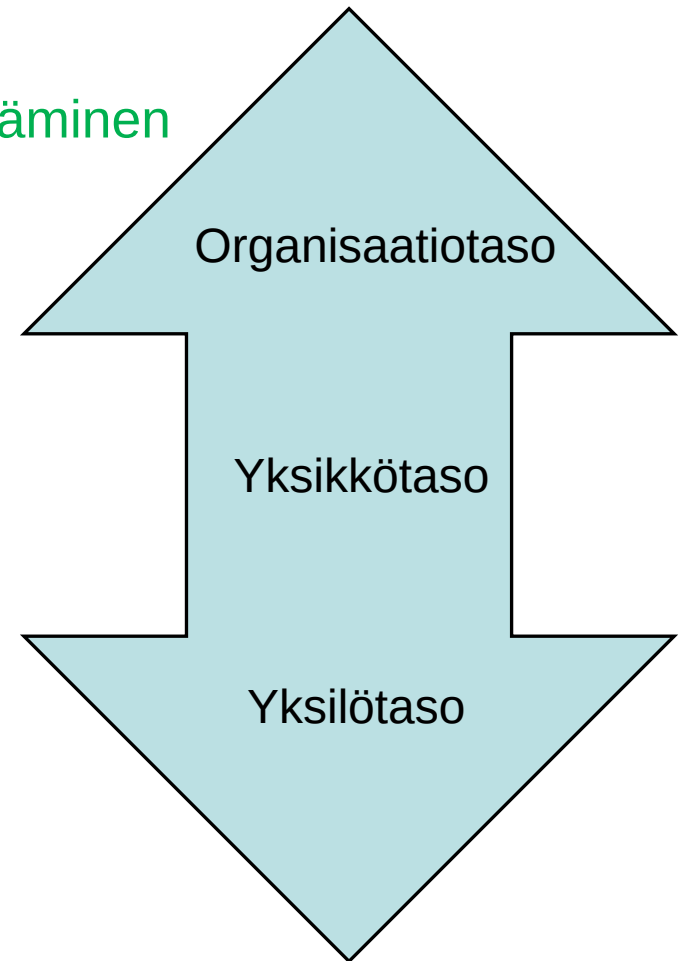
Esim. Rauhoittumistilat

5. Potilaiden rooli sairaalassa

Esim. Päätöksenteossa mukana

6. Jälkipalaverit

Esim. Jälkipuinti

Konflikti

NEVAN keinoja ja toimintatapoja konfliktien vähentämiseen

Läsnäolo
Vaihtoehdot
Kasvojen säilyttäminen

Ei jankata
Ei provosoida
Ei provosoiduta

Ei jätetä kollegaa yksin
Hälytysjärjestelmä
Tilojen käyttö

Arkiset toimintatavat

Potilaan tunteminen
De-eskalaatio potilaskohtaisesti
Hoidollinen empatia
Hoitosuhde
Vuorovaikutus
Sosiaaliset taidot
Kriisisuunnitelma

Purkukeskustelut potilaskohtaisesti
Positiivinen vahvistaminen
Syy-seuraussuhteiden opettaminen
Fysiologiset merkit
Tunteiden säätely
Tunteiden tunnistaminen
Insight

Ennaltaehkäisy
Rauhoittumistilat
Vuorokausirytm, viikkorytmi
Rauhoittumisajat
Liikuntasali ja muu ympäristö,
ulkoilu

Taustatyö

Itsemäärääminen
Perhe mukana

Osaamisen kehittäminen
AKo

Lainmukaisuus ja sairaalan arvot
Ako

ARVOSTUS

TUNTEIDEN SÄÄTELY

TEHOKKAAT
TOIMINTATAVAT

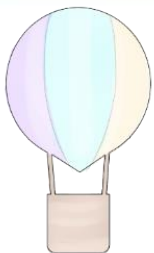

Miten hen-
voi ehkä

Mitä potilas voi tehdä
kiihtymystä lievittääkseen?

Millainen ympäristö lisää
hyvinvointia?

Potilaaseen liittyvät tekijät:

Potilaan tunteminen, yksilöllinen hoito,
sairauden hyvä hoito, luottamus,
kunnioitus, taitojen opettelu

- JÄLKIPUINTIPELI-
MITÄ TAPAHTUI ?

Ketjuanalyysi

Henkilökuntaan liittyvät tekijät:

Käytettävissä oleminen, aika ja arvostus (esim. vierihoito)

VARMA SMART

- PÄÄHENKIÖ
(NUOREN PELIAHMO)
- HELPOSTI SAMAISTUTTAVA
- SUKUPUOLINEURTAALI

OMA APUR

- VARMA SMARTIN APURI
(AIKUISEN PELIAHMO)
- LUOTETTAVA JA
RAUHALLINEN
- EI ANNA VALMIITA
VASTAUKSIA, MUTTA TUKEE
TARVITTAESSA

Ympäristötekijät:

Hoito- ja sosiaaliset suhteet myös sairaalan ulkopuolella

oma turvallinen tila

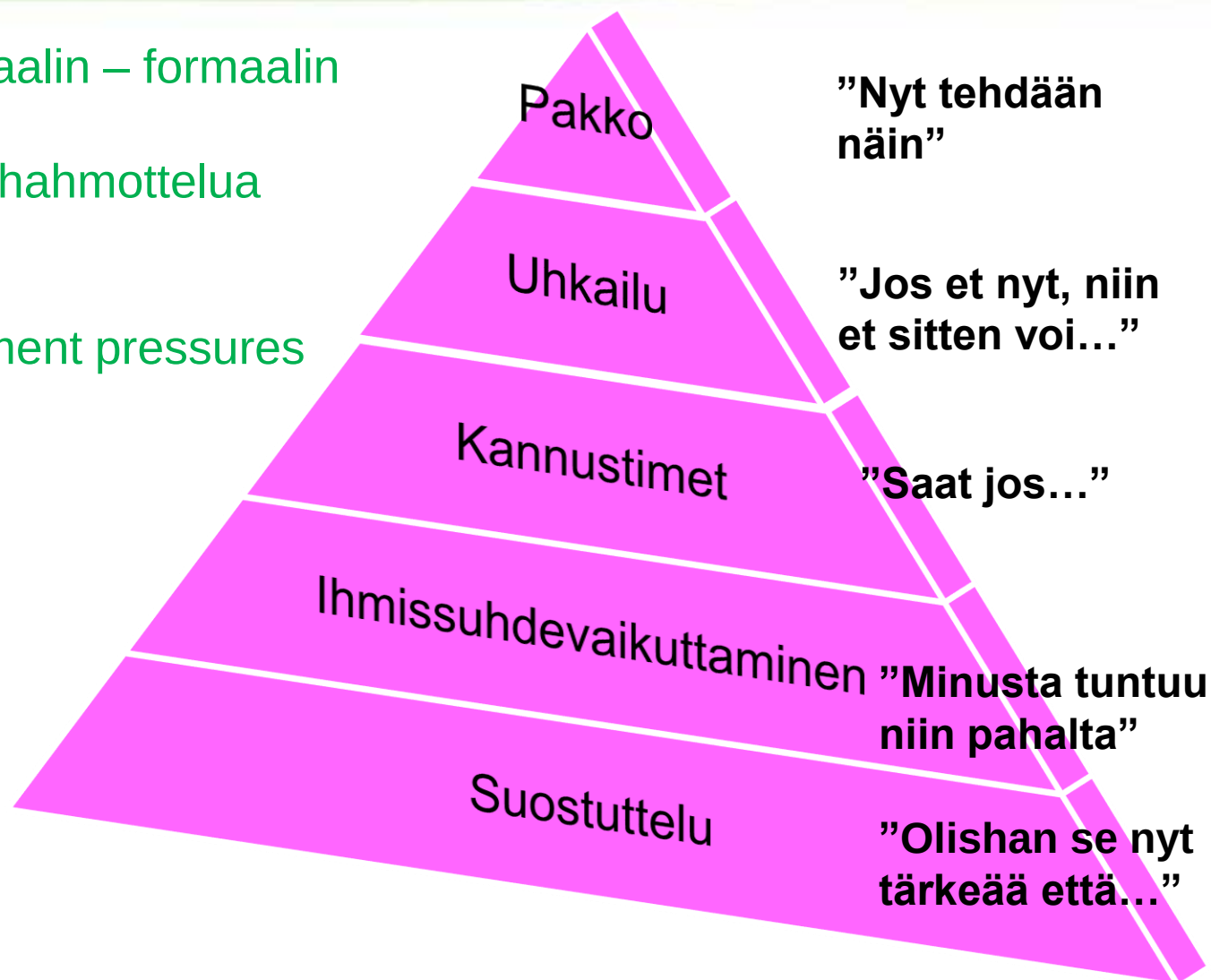

NUUVANNIEMEN SAIRAALA

Informaalin – formaalin

pakon hahmottelua

Treatment pressures

Oletko sinä Vippi?

- **Vippi ei vahingoita itseään tai muita**
- **Vippi herää aamulla omatoimisesti tai hoitajan herätykseen**
- **Vippi ei kiroile tai kiusaa**
- **Vippi ei hypi**
- **Vippi pukeutuu ulos säänmukaisesti**
- **Vippi menee hiljaisille omaan huoneeseen/sovittuun tilaan ajallaan ja ei häiritse koko hiljaisella muita potilaita**
- **Vippi toimii yhteisökokouksen sihteerinä (pyydettyäessä)**
- **Vippi ei käyttäydy osastolla asiattoman seksuaalisesti**
- **Vippi ei hauku henkilökuntaa/muita potilaita (ei puhu toisista pahaa selän takana, eikä sipittele)**

- **Vippiyllätys 1xkalenterikuukaudessa niille jotka ovat olleet vippeinä kalenterikuukauden aikana esim. helmikuussa**
- **Vippi voi ostaa enemmän herkkuja karkkipäivälle ja käyttää enemmän puhelinta**

DASA-YV - Dynamic Appraisal of Situational Aggression –Youth Version

- *Irritability*
- *Impulsivity*
- *unwillingness to follow directions*
- *sensitivity to perceived provocation*
- *easily angered when requests are denied*
- *negative attitudes*
- *verbal threats*
- *anxious or fearful*
- *low empathy/remorse*
- *significant peer rejection*
- *outside stressors*

Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslinin tarkastuskäynnit toivat esiin myös myönteisen havainnon. Kun vaikeastikin oireilevat lapset saavat huolenpitoa ja tukea sekä riittävät psykologin ja psykiatrin palvelut, eristämistä ja rajoittamista ei ole pakko käyttää.

Hyviä tuloksia ilman "koppihoitoa" Kuva: AOP

– Ilahduin tarkastuskäynnilläni Niuvanniemen sairaalassa, jossa on lapsille oma osastonsa. Nämä lapset voivat olla hyvinkin vaikeahoitoisia, mutta siellä on otettu käyttöön määrätietoinen rajoittamistoimien purkamiseen tähtäävä ohjelma. Lapset voivat hyvin. Lastensuojelun tyypillisiä rajoittamistoimenpiteitä eli eristämistä, sitomista, riisuttamista, kiinni pitämistä, ei juuri tarvitse käyttää.

NEVAlla jokaisella on hoitorauha ja yksilöllinen hoito

<https://www.niuva.fi/sairaalan-toiminta/potilaan-tutkimus-ja-hoito/alaikaisten-osasto/>

katja.lumen@niuva.fi